

Nr. 5 | mei 2012 |
34ste jaargang |
verschijnt niet in augustus |
P 408.654

Een ziel voor Europa

*Verenigde Protestantse
Kerk in België*
vpkb.be

Inhoud

Woord van de voorzitter

Woord van *a-Dieu* blz. 3

In het vizier: Een ziel voor Europa

APRODEV blz. 5
 Belgisch methodisme blz. 6
 CCME blz. 7
 CEPPE blz. 8
 WCRC blz. 9

In het vizier: Versta ik hem? Begrijpt hij mij?

Nog even verder denken over de dialoog blz. 16

Reeks: Tien geboden

Eer uw vader en uw moeder blz. 10

Interview

Stap over de kerkelijke
 stammentwisten heen blz. 12

Coördinaties

Sinds Mozes op de Sinai blz. 14
 Protestantse Omroep blz. 20

Column

Koeien herkauwen. Christenen ook? blz. 15

Aankondigingen

Concert-Spektakel blz. 18
 Tweetalige diensten in Spa blz. 18

Boekbespreking

Van vaste burcht naar open stad blz. 19

Uit de redactie

“Voor alles wat gebeurt is er een uur, een tijd voor alles wat er is onder de hemel”, aldus de filosofische Prediker. Na hem zei de Griekse wijsgeer Herakleitos iets soortgelijks: “Panta Rei”, alles stroomt, alles verandert. En zo zingen we het met de woorden van Rhyngvis Feith soms ook in de kerk: “Uren, dagen, maanden, jaren vliegen als een schaduw heen.”

Zoals bijvoorbeeld (niet letterlijk, maar wel in de geest) op de afscheidsviering van zaterdagmiddag 21 april jl. in de Graanmarktkerk, naar aanleiding van het feit dat dr. Guy Liagre, na 7,5 jaar zijn taak als synodevoorzitter in onze kerk neerlegt om een nieuwe taak op zich te nemen als secretaris-generaal van de CEC (Conference of European Churches). Veel woorden van dank en waardering werden geuit: de realisatie van het Huis van het Protestantisme; de niet aflatende werkwijze in dienst van de VPKB en op/in vele andere (kerkelijke) terreinen en organen; de zowel, indien nodig, strikte en zakelijke aanpak, alsook de persoonlijke benadering en omgang.

Marc Goris schrijft in dit nummer van Kerkmozaïek dat Guy erkent dat er ook uitdagingen waren waarop hij geen antwoord kon geven. Is dat verwonderlijk? Aan het hoofd staan van een verenigde landelijke kerk (en dan nog in België) wil zeggen: te maken krijgen met een bont palet van ingewikkelde processen, van meegaande en tegenstrevende krachten, van zakelijke en personele kwesties, een smeltkroes van theologische, psychologische, diplomatieke, beleidsmatige en maatschappelijke zaken.

In de CEC, met haar veelkleurige invalshoeken (oecumenisch, sociaal-economisch, ethisch, politiek, klimatologisch, technologisch, religieus, Europees...) en in dit tijdsgewricht van afbraak en opbouw, zal deze ervaring met ingewikkelde processen Guy meer dan goed van pas komen. We wensen hem en zijn gezin namens de redactie alle goeds en Gods zegen toe.

Namens de redactie,
 Ernst VEEN.

Woord van « a-Dieu »

De gemeente uit Handelingen maakte een stormachtige groei door. Nochtans hadden de eerste christenen geen specifieke zendingsmethode. Ze waren vooral zichzelf. Hoe meer ze in eenvoudig en bijbels-authentieke zin groeiden, hoe sterker hun getuigenis. Het was allemaal heel gewoon. Want wat ze in Jeruzalem deden, lezen we in vers 42 van Handelingen 2: ze bleven trouw aan het onderricht van de apostelen, vormden met elkaar een gemeenschap, braken het brood en wijdden zich aan het gebed. Niets bijzonders dus. Bovendien zou je na die bijzondere uitstorting van de Heilige Geest met Pinksteren heel andere, veel spectaculairdere en vernieuwende dingen verwachten.

Trouw

Nochtans is dat, bij nader inzien, het normale kerkelijke leven. “Ze bleven trouw aan onderricht van de apostelen” betekent niets anders, dan dat ze zich op allerlei manieren (in preken, studie, gesprek) voortdurend richtten op de woorden van en over Jezus. Om te beginnen op het onderwijs dat Jezus zelf had gegeven. Daarnaast ook op het getuigenis van de apostelen over Jezus’ lijden, sterven en opstanding. Ze bleven hun gerichtheid trouw. Vandaar ook hun naam: leerlingen van Jezus, in het Grieks “discipelen”.

Gemeenschap

Verder vormden ze met elkaar een gemeenschap. Ze wisten zich met elkaar verbonden, leefden met elkaar, deelden met elkaar, aten met elkaar. Daarom staat er ook dat ze met elkaar het brood braken. Dat kan wijzen op gezamenlijke maaltijden, maar ook op het samen vieren van het Avondmaal, de eucharistie.

Gebod

En tenslotte wijdden ze zich aan het gebed. Misschien is dat wél bijzonder. Er staat namelijk niet dat ze óók baden. Neen: ze “wijdden zich aan het gebed.” Met andere woorden: er werd veel gebeden daar in Jeruzalem. Op de gewone gebedstijden in de tempel, maar ook persoonlijk en in kleine kringen. Op zich is bidden wat je van de Kerk kunt verwachten. Ze doen wat de kerk daarna altijd heeft gedaan: leren, leven in gemeenschap met God en elkaar, bidden. Maar dan wel volhardend en toegewijd, in de kracht van de Geest! Deze dingen waren hun identiteit en bepaalden hun wezen.

Niet alleen achter gesloten deuren

Ondanks het gewone karakter van dat alles, valt er toch wel iets op. Hoe gewoon ook, ze beleefden hun christelijk leven niet alleen achter gesloten deuren. Verderop in het boek Handelingen blijkt dat ze samenkomen in de zogenaamde zuilengang van Salomo. Een zuilengang rond het tempelcomplex. Eén van de overdekte openbare ruimtes in de stad, waar ook anderen samenkwamen. De eerste christenen doen dus gewoon

wat ze doen, in kleine kring, maar ook heel open, in de publieke ruimte! En daarnaast delen ze hun bezittingen, niet alleen onder elkaar, maar ook met anderen. Een belangrijke sleutel.

Aan de ene kant beleven ze op een gewone manier hun roeping: wees gewoon Kerk, dicht bij de boodschap van Jezus, dicht bij elkaar, dicht bij God. Aan de andere kant: doe het ook in open ruimte, in het publieke debat, in diensten met de deuren open en een hart dat rekt op gasten van buiten. In het besef van de profeet Jeremia die ergens schrijft: “leef in de stad, maak er deel van uit, bidt voor haar, want in haar vrede zal ook jullie vrede liggen.”

Wat betekent dat nu voor ons?

Om te beginnen dat we moeten blijven doen wat de Kerk, iedere Kerk, altijd al zou moeten doen: dicht bij de boodschap van Jezus, dicht bij elkaar en dicht bij God staan. Open naar de wereld. Dat is wat ons te doen staat. Niet als een bevestiging, maar “volhardend” zegt de tekst. Dat zit in die woorden: “ze bleven trouw...” Dit karakteriseerde de eerste gemeente. Ze bleven tegen de klippen op hun best doen om samen een gemeenschap te vormen. Ze vingen er elkaar op. Hielpen iemand recht die was gestruikeld. Ze praatten niet óver zo iemand, achter z’n rug om, maar mét zo iemand. Van aangezicht tot aangezicht. Zoals ook christenen vandaag het nog onder elkander zouden moeten doen. Ze moedigden elkaar ook aan om samen verder te komen.

Dat is de boodschap die ik u allen, leden van de VPKB, aan het einde van mijn mandaat als voorzitter zou willen meegeven: we worden niet alleen uitgenodigd om ons te bezinnen over onze

band met Christus. Ook over onze band met elkaar!

En we worden uitgenodigd om ons zoals deze eerste christenen te wijden aan het gebed. Ze strekten smekend de handen naar de hemel en gaven hun leven over, in de handen van de Heer. Ze vroegen Hem als hemelse Loods om hen door de inspiratie van zijn Geest op koers te houden. En ze baden om de kracht en het uithoudingsvermogen om de reis naar Gods koninkrijk vol te houden. Ook door zware stormen heen en bij het omzeilen van gevaarlijke klippen. Tegelijk dankten ze de Heer voor zijn genade en goede zorg. Ze deden voorbede voor elkaar en voor de wereld waarin ze woonden en werden door hun gebeden gestimuleerd. Zoals trouwens ook door hun volhardend bezig zijn met het onderwijs van de apostelen en door de onderlinge gemeenschap.

Afscheid

Ik neem afscheid na 7,5 jaar voorzitterschap aan het nationale roer van onze Verenigde Protestantse Kerk in België. Het was een intensieve en boeiende periode. Met uitdagingen en teleurstellingen, met vreugde en pijn. Droefheid is er, want scheiden doet lijden. Zeker als er sprake is van een Kerk die men 32 jaar met volle overgave heeft gediend. Maar er is ook dankbaarheid. Véél dankbaarheid. Voor de fijne collegae in de synodale raad, de goede vriendschappen met predikanten en gemeenteleden, de fijne samenwerking in het Huis van het Protestantisme. De secretaresses en de secretaris, de directeur en het gepensioneerd personeel. Ik bewaar de herinneringen aan allen als een kostbare schat in de akker van mijn leven.

Aan allen én aan de hele VPKB zeg ik: *A-Dieu*. Want dat is mijn diepste wens en bede: dat onze Kerkgemeenschap zich mag geborgen weten in de handen van Hem die ons heeft geroepen uit de duisternis tot Zijn wonderbaar Licht. *Soli Deo Gloria*.

dr. Guy LIAGRE,
synodevoorzitter.

Association of Protestant Development Organisations (APRODEV)

Armoedebestrijding als opdracht voor de kerken

In de Bijbel zullen we tevergeefs naar het woord *ontwikkelingssamenwerking* zoeken. Toch hebben *de armen en de verdrukten* een centrale plaats in veel Bijbelverhalen. Het thema van armoede is dan ook een belangrijk onderwerp gebleven in de geschiedenis van de christelijke kerk.

De internationale dimensie van armoedebestrijding - in de vorm van ontwikkelingssamenwerking - kwam in zwang na de Tweede Wereldoorlog en na de ervaringen met het *Marshall Plan*. Naarmate meer en meer kerken uit het *Zuiden* lid werden van de Wereldraad van Kerken, won het thema *ontwikkeling* aan belang. Tot de 90-er jaren functioneerden binnen de Wereldraad twee grote departementen die zich met dit thema bezig hielden; één concentreerde zich vooral op projecthulp terwijl de andere vooral dienst deed als een soort denktank.

Om allerlei redenen is in de loop der tijd het inkomen van de Wereldraad gedaald. Dat had onder andere tot gevolg dat die twee afdelingen werden opgeheven. Tegelijkertijd staken de oecumenische ontwikkelingsorganisaties in Europa de koppen bijelkaar en richtten zij in 1990 een Europese koepelorganisatie op onder de naam APRODEV (Association of Protestant Development Organisations). Op dit moment telt APRODEV 16 leden, waaronder *Kerk in Actie* en ICCO. Het acht-koppige secretariaat in Brussel houdt zich vooral bezig met het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid van de Europese Unie en andere beleidsterreinen welke een invloed hebben op internationale armoedebestrijding, zoals het Europese beleid ten aanzien van handel, landbouw en klimaatverandering. De We-

reldraad van Kerken en de Lutherse Wereldfederatie zijn waarnemers bij APRODEV. APRODEV was één van de drijvende krachten achter het oprichten van ACT - *Action by Churches Together*. ACT is een wereldwijde alliantie van 125 oecumenische organisaties die zich bezig houden met armoedebestrijding en noodhulp. Tezamen werken ze met zo'n 33.000 stafleden en vrijwilligers in 140 landen, en beheeren zij een jaarlijks budget van zo'n 1,6 miljard dollar. In België is Protestantse Solidariteit lid van de ACT Alliance. Uiteindelijk zou APRODEV het EU kantoor van ACT kunnen worden. Een besluit hierover zal in 2014 vallen.

Rob VAN DRIMMELEN,
Secretaris-generaal APRODEV.

VPKB: erfgenaam van Belgisch methodisme

Gemeente Wevelgem

Geloven met hart en handen

Het methodisme ontstond uit het evangelisatiewerk van Charles en John Wesley. Het was een vernieuwingsbeweging die startte in de 18de eeuwse *Church of England*, de Anglicaanse kerk. *Practical divinity* is één van de kernwoorden van deze beweging, een geëngageerd geloof met aandacht voor de praktische consequenties: geloven met hart en handen.

Gemeenten¹ met een methodistische achtergrond zijn zelfs al voor het ontstaan van de VPKB lid van onze kerk.

Een stukje geschiedenis

In 1930 bestond er een twintigtal plaatselijke gemeenten, die de Belgische Jaarlijkse Conferentie van de Methodistische Kerk vormden. Rond diezelfde tijd kwam een toenaderingsbeweging op gang onder de drie voornaamste

Methodistische Kerken in de Verenigde Staten. De eenheidsbesprekingen van deze drie Kerken, met inbegrip van hun zendingswerk in alle werelddelen, leidden tot hun éénwording in 1939 onder de naam van *The Methodist Church*, waarvan de Belgische Jaarlijkse Conferentie een onderdeel vormde. Samen met een aantal Methodistische Kerken in andere Europese landen in Centraal- en Zuid-Europa, vormde de Belgische Conferentie het diocees Genève. Nieuwe besprekingen, later, met de *United Evangelical Brethren*, brachten een verdere eenheid tot stand door de oprichting in 1968 van de *United Methodist Church*. Op 18 en 19 april 1969 namen de synode van de Protestantse Evangelische Kerk van België en de Belgische Jaarlijkse Conferentie van de Verenigde Methodistische Kerk een nieuwe constitutie aan. Een protocol van fusie, getekend door beide Kerken, riep op 22 juni 1969 de Protestantse Kerk Van België in het leven.

Op wereldvlak

Naast de United Methodist Church staat de World Methodist Council. Deze promoot de eenheid onder methodisten. De burelen met een vaste staf zijn gevestigd in North Carolina (USA). De WMC zet zich onder andere in voor de uitwisseling van predikanten wereldwijd. De VPKB zetelt in de algemene vergadering. Meer info op <http://www.worldmethodistcouncil.org>.

Bron: www.vpkb.be

¹ O.a.: Antwerpen, Brussel, Comines, Ecaussinnes, Gent, Ghlin, Hasselt, Herstal, Hoboken, Ieper, Kuurne, Liège, Lier, Molenbeek, Nivelles, Quaregnon, Vilvoorde, Wevelgem

Ds. Edwin DELEN,
predikant te Vilvoorde.

Churches' Commission for Migrants in Europe (CCME)

Verschillende Europese kerken en NGO's uit 18 landen leggen sinds 1964 hun vragen en ideeën rond migratie, asiel, racisme en discriminatie samen op tafel bij CCME. CCME is lid van de Conferentie van Europese Kerken (KEK) en van de Wereldraad van Kerken. CCME werkt aan de andere kant ook nauw samen in werkgroepen van het Europees parlement, de Europese Commissie en de Raad van Europa

Doel

De inzet van CCME heeft als doel de Europese politiek te stimuleren een beleid te voeren dat vertrekt vanuit de menselijke waardigheid vanuit onze betrokkenheid ten aanzien van vreemdelingen, zoals God ons in de Bijbel heeft gevraagd.

In de toekomst zal CCME als commissie van KEK gaan functioneren. CCME hoopt hiermee meer kerken en kerkelijke organisaties te kunnen bereiken met haar rapporten, onderzoeksresultaten, terwijl het voor KEK de mogelijkheid geeft, zijn/haar christelijke getuigenis te versterken, ervaringen uit te wisselen en vragen te verduidelijken op kerkelijk niveau ten aanzien van deze thema's als migratie en asiel.

Projecten

Regelmatig werkt CCME bepaalde thema's in projecten uit, die ze in samenwerking met andere Europese, nationale organisaties en kerken probeert te promoten of onder de aandacht te brengen zoals:

- *Resettlement* (hervestiging) van vluchtelingen uit de kampen in het Zuiden (Irak, Libië, Somalië...);
- Op dit moment worden acties ondersteund voor *Open your eyes*, de campagne die vandaag de dag aandacht vraagt voor de slachtoffers van mensenhandel. We horen het niet graag, maar eigenlijk hebben we in het Europa van nu te maken met een moderne vorm van slavernij. Het project vraagt onder andere de kerken alert te zijn voor deze realiteit en hierop te reageren.

Mensenhandel: moderne vorm van slavernij

- CCME vraagt naar aanleiding van de *Wereldvluchtelingendag* op 20 juni aandacht voor de duizenden slachtoffers aan de Europese grenzen via gebedswakes. Ze vraagt Europa een ander beleid te voeren ten aanzien van de geldverslindende en slachtoffersmakende grensbewakingspolitiek van dit moment.
- Aan de andere kant zorgt CCME mee voor de verspreiding van het *Miracleproject* waarin de rol en de mogelijkheden van kerken bij de integratie van nieuwkomers wordt beschreven vanuit ervaringen en door de ogen van de vluchtelingen en migranten zelf. Een waardevol praktijkboek.

Via hun website www.ccme.be is allerlei interessante verslaggeving terug te vinden van rapporten en conferenties die plaatsvinden rond thema's die ook voor onze Kerk belangrijk zijn.

Tetty ROOZE-DE BOER,
VPKB-afgevaardigde in CCME.
Teamverantwoordelijke Protestantse
Sociaal Centrum Antwerpen.

Conférence des Églises Protestantes des Pays Latins d'Europe (CEPPLE)

Catechisatiemateriaal "Libérés par le pardon" op CD

Inleiding

Ontstaan in 1950, is de CEPPLE vandaag een samenstelling van 26 protestantse (hervormd-gereformeerd, luthers, waldenzisch, baptistisch, methodistisch...) Kerken uit het Zuiden van Europa: België, Frankrijk, Zwitserland, Italië, Spanje en Portugal. Het *motto* van deze organisatie luidt: *Laat ons niet apart doen wat we samen kunnen doen*. Afgezien van hun Latijnse inslag hebben deze kerken als gemeenschappelijke noemer, dat zij minoritair zijn of in diaspora leven.

Eén van de voorzitters van de CEPPLE, ds. Gérard Delteil, zei typerend tijdens het colloquium in Lyon in 2010, dat de CEPPLE veel eerder een netwerk dan een instelling wil zijn, met soepele, lichte communicatievormen. Vandaar ook dat er gewerkt wordt in netwerken, steunend op uitwisseling en gebaseerd op de praktijk. Er zijn netwerken voor catechese, vrije radio's, migranten, solidariteit onder vrouwen, diaconie, gevangeniswezen, permanente vorming voor predikanten...

Eén van de taken die de CEPPLE zich verder heeft opgelegd is op de hoogte blijven - indien mogelijk - van de ideeën en debatten op Europees niveau, zodat onze Kerk er baat bij heeft.

Wat doet de CEPPLE ?

Zij richt haar werkzaamheden vooral op samenwerking, solidariteit en getuigenis. Zij draagt haar steentje bij in het werk van de Conferentie van Europese Kerken en van de Gemeenschap van Protestantse Kerken in Europa. Daarnaast tracht zij woordvoerder te zijn van de werkzaamheden van haar lidkerken en van de specificiteiten van het Latijns-Europees protestantisme.

Zo heeft het voortzettingscomité van de CEPPLE onlangs voor het eerst de EAEE (Protestantse Vereniging voor Volwassenenvorming in Europa) ontmoet voor uitwisseling van ervaringen, vragen en werkmethodes op het vlak van *volwassenenvorming* in onze samenleving van de 21ste eeuw.

Daarnaast ondersteunt de CEPPLE de *permanente vorming* voor predikanten onder de vorm van studiebeurzen, stages en colloquia.

Verder heeft de CEPPLE gewerkt aan de vertaling van catechisatiemateriaal "Libérés par le pardon" voor kinderen van 7 tot 11 jaar. Dit materiaal bestaat nu op een meertalige CD en is beschikbaar op de website van de CEPPLE.

Conclusie

De CEPPLE is een lichte en soepele gemeenschap, die geen eigen gebouw of computers heeft! Leeft zij op deze manier niet in een situatie die misschien profetisch is voor de Kerk van morgen? Profetisch ook in de motivatie achter de oprichting, de broederlijkheid, de solidariteit en niet te vergeten de liefde voor onze zusters en broeders die lijden.

Ds. Jean-Claude DIEZ,
VPKB-afgevaardigde in de CEPPLE.

World Communion of Reformed Churches (WCRC)

De World Communion of Reformed Churches (WCRC) is een organisatie van 230 Gereformeerde en Presbyteriaanse Kerken in 108 landen. De meeste lidkerken bevinden zich in Afrika en Azië. De WCRC wil uitdrukkelijk een *communion* (gemeenschap) van kerken zijn. De bijbelse basis ligt in de instelling van het avondmaal door Jezus Christus waarbij er aan tafel geen onderscheid mag zijn in arm of rijk, ras of cultuur... En zo zoekt ook de WCRC de onderlinge eenheid, *maar* zoekt die eenheid ook in het ruimere verband van kerken. De oecumenische opdracht wordt sterk gevoeld.

De WCRC is ontstaan in 2010 uit twee organisaties: de World Alliance of Reformed Churches (1875) en de Reformed Ecumenical Council (1946). De organisatie heeft een kantoor in Genève, in het Oecumenisch Centrum en voelt zich vanwege de oecumenische opdracht sterk verbonden met de Wereldraad van Kerken, waarvan de meeste lidkerken van de WCRC ook lid zijn.

De WCRC heeft vijf programma's:

- Theologie
- Oecumenische Dialogen
- Missie
- Gerechtigheid
- Communion (onderlinge eenheid)

Deze vijf programma's zijn gebaseerd op de doelstelling van de WCRC: *geroepen tot gemeenschap, werken aan gerechtigheid*. Vanuit deze doelstelling is de WCRC zeer betrokken bij vragen van recht en onrecht. Een belangrijk do-

cument daarbij is de verklaring van Accra, in 2004 aangenomen, die een scherpe veroordeling bevat van heersende economische ongelijkheid en het daaraan verbonden onrecht.

De WCRC wil ook duidelijk gestalte geven aan de wereldwijde ontwikkeling van gereformeerde theologie en identiteit. Eén van de grote programma's is het *Global Institute of Theology* (GIT), een academisch-theologische cursus van vier weken voor jonge theologen. Het GIT vindt eens in de twee jaar plaats, dit jaar in juni in Yogyakarta, Indonesië. Daarnaast is een netwerk van theologen actief en wordt een theologisch tijdschrift uitgegeven, *Reformed World*, dat een van de oudste theologische tijdschriften is en sinds 1879 ononderbroken verschijnt.

De WCRC is met haar kleine staf van zeven mensen een vitale organisatie, ondanks de financiële uitdagingen waarmee overigens alle oecumenische organisaties te kampen hebben.

Douwe VISSER
Staf Secretaris voor Theologie

Eer uw vader en uw moeder

Exodus 20 : 12

Als we het hebben over *eer uw ouders* dan hebben we het over ons. We zijn allemaal kinderen van onze ouders. Het gaat om onze relatie met onze ouders. Want de basis van wie we zijn vandaag, hebben we door onze ouders.

Eer uw ouders, is geen advies, geen optie, het is een wet. Het zegt niets over hoe ouders hun kinderen moeten opvoeden, maar wel hoe wij moeten omgaan met onze ouders. We moeten ze eren.

Er staat niet *kinderen*, het is geen gebod voor kinderen alleen, maar voor ons allemaal. De vraag is: Waarom gaf God dit gebod? Er zijn toch ouders die het helemaal niet waard zijn om geëerd te worden, die zich oneervol gedragen. Meteen komen herinneringen boven. Hoe was dat thuis? De een denkt er met warmte aan terug. Een ander houdt meer afstand en zijn de ervaringen ronduit negatief.

Enkele vragen, om te beginnen. De tien geboden zijn verdeeld over twee tafels. De eerste tafel heeft het over de relatie tussen God en mij, de tweede die met de medemens. Waar hoort het vijfde gebod nu bij? Bij de eerste of de tweede? Want hier gaat het toch om menselijke verhoudingen of niet? En: wie wordt aangesproken? De kinderen? Ja! Maar ook de ouders of bei-

den. En wat zijn de gevolgen dan? En dan de toegift: *opdat uw dagen verlengd worden in het land dat de Heer uw God u geven zal*. Wat betekent dat?

Wat is de geest van dit gebod? Richt het zich op God, of op de medemens? Beide zijn mogelijk. De kerntaak van ouders is het verhaal van God doorgeven en zorgen dat ze dat niet vergeten. Dit gebod vormt de brug tussen de eerste en de tweede tafel. Eerst leren we:

wie is God en hoe gaan we met Hem om. Ouders reiken ons dat alles aan. Daarna gaat het over de omgang met elkaar. De inzet van de tien geboden is uitgeleid worden uit Egypte, uit de angst, de onderdrukking, de onmenselijkheid. Dan pas komt het beloofde land in zicht, de toegift *het land van de vrede*. Daar moet de vrede dan beoefend worden. De volgende geboden bieden daartoe een eerste handreiking.

Eer uw ouders. Het accent ligt op de ouders, zij moeten die eer waard zijn. Maar het gaat ook over een relatie met de kinderen. Te vlug vergeten we alle inspanningen van de ouders om ons zover te begeleiden. Daarom is eren, op waarde weten te schatten. Al de problemen over vergrijzing en verzorging hebben te maken met dat vergeten.

Het vijfde gebod doet ons twee kanten op kijken, naar onze kinderen en naar onze ouders. Het vijfde gebod laat ons de leerschool van het verleden zien, en biedt ons een verzekerde toekomst, meer dan we voor waar houden.

Aan de ene kant hebben wij alles over voor onze kinderen, aan de andere kant is het zo dat we ze steeds weer willen modelleren naar ons eigen beeld in plaats van naar Gods beeld. *Eer uw vader en uw moeder. Want uw dagen zullen verlengd worden...*

Met andere woorden samen zijn, kent geen tijd. Ouderen en jongeren, zij hebben elkaar wat te vertellen, over van alles en nog wat, maar vooral over die Ene die ons aller Vader is: *Onze Heer en God en Jezus Christus onze verlosser.*

Ds. Gilbert SNAUWAERT,
Emeritus-predikant

Gezag is gezag...

over gehoorzaamheid aan ouders, ouderlingen en overheden

In 1997 werd een reeks bronnen gepubliceerd aangaande de Gereformeerde Zending in het voormalige Nederlands Indië. Daaronder ook - typisch gereformeerd - uittreksels uit kerkenraadsnotulen in verband met tuchtmaatregelen. Naast de 'gebruikelijke' zonden (scheldpartijen, drankmisbruik, dansen, buitenechtelijke seks, etc...) wordt voor *Djakakarta* enkele malen gewag gemaakt van tuchtmaatregelen in verband met een overtreding van het 5de gebod: "eer uw vader en uw moeder". Je vraagt je af: is de plaatselijke jeugd daar dan zo onhandelbaar geweest dat ouders de hulp van de ouderlingen moesten inroepen om hun kinderen op het rechte pad te houden? Bij nader inzien blijkt het hier helemaal niet om 'opstand tegen de ouders' te gaan, maar om het steunen van de 'inlandse opstandelingen' tegen het koloniale régime. Een "hoofd der vervolgschool" had bijeenkomsten georganiseerd waar de onafhankelijkheidsgedachte werd gepropageerd. Hij kreeg een tuchtsanctie wegens 'zonde tegen het 5de gebod' en werd als straf overgeplaatst. In een ander tuchtgeval had de overtreding van het 5de gebod bestaan in het bijwonen van een bijeenkomst waar Soekarno (de latere eerste president van Indonesië) het woord had gevoerd. Voor een toenmalige gereformeerde was de logica van deze kerkelijke beslissing volkomen duidelijk. Hij was immers groot geworden met de Heidelbergse Catechismus (1563), zondag 39, vr/antw. 104: "Wat wil God in het 5de gebod?"

"Dat ik mijn vader en moeder en allen die over mij gesteld zijn alle eer, liefde en trouw bewijs en mij met gepaste gehoorzaamheid aan hun voorschriften en straf onderwerp. Ook moet ik met hun gebreken geduld hebben, omdat God ons door hun hand wil regeeren."

In de bijbelteksten die eronder stonden, figureerde prominent: Romeinen 13:1,2. Daar lezen wij: "Ieder mens moet zich onderwerpen aan de hoge overheden, die boven hem staan. Want er is geen overheid dan door God en die er zijn, zijn door God gesteld." Ouderlijk gezag, kerkelijke gezag, en wereldlijk gezag: het werd in onze traditie vroeger allemaal herleid tot een goddelijke instelling waaraan de mensen zich moesten onderwerpen. Door het aanleren van de Catechismus moest deze gehoorzaamheid al van jongsafaan worden geïnternaliseerd. De tijden zijn veranderd.

[bron: H. Smit, *Gezag is gezag...* Hilversum, 2006].

Guy Liagre verhuist naar G n ve:

‘Stap over de kerkelijke stammentwisten heen’

Guy Liagre was de afgelopen 7,5 jaar niet alleen synodevoorzitter, hij is o.m. ook de voorzitter van het Overlegorgaan van Christelijke Kerken in België, oprichter-voorzitter van de Raad van Religieuze leiders van België en bovendien schreef hij ook meer dan 100 artikelen en diverse boeken over theologie en geloof. ‘Guy is overal’, zei een Vlaamse collega-predikant. ‘Dat moet ook want als synodevoorzitter ben je het gezicht van kerk. Dat gezicht zal vanaf 1 juni werken als secretaris-generaal voor de Conferentie van Europese Kerken (KEK). Welke kerk laat Guy in ons land achter en wat is die ‘KEK’ voor een organisatie?’

De aftredende synodevoorzitter kijkt tevreden terug op een aantal gezamenlijke realisaties tijdens zijn voorzitterschap. Het *Huis van het Protestantisme* is een uniek project want de Marsveldstraat was een oud gebouw met te veel kosten en te weinig ruimte. De nieuwe locatie, een voormalige sociale school vlakbij het Zuidstation in Brussel biedt onderdak aan de Fede-

rale Synode, het protestants godsdienstonderwijs, het ARPEE-kantoor, de Europese Oecumenische Jeugdraad EYCE, Protestantse Solidariteit en nog verschillende andere diensten. De vergaderzalen zijn uitgerust met beamers en bijna dagelijks zijn ze ingenomen door vergaderingen. ‘Bovendien, waar vind je in hartje Brussel nog een gebouw van deze omvang met 36 parkeerplaatsen voor een betaalbare prijs?’

Veel plezier beleefde hij op de jaarlijkse ontmoetingsdagen voor emeriti predikanten die jaarlijks zo’n 40 oud-predikanten trekt. Daar ontstaan tussen de collega’s zulke goede en belangrijke contacten dat de kerk emeriti opnieuw als vrijwilligers kan inschakelen in allerlei overlegorganen en commissies.

Guy erkent dat er ook uitdagingen waren waarop hij met de synodale raad niet onmiddellijk antwoord wist te geven. Hoe kan de synodale raad de leegloop in sommige gemeenten helpen te keren? Hoe kan ze dat anders dan door omstandigheden te creëren die lokaal middelen geven om actie te ondernemen? ‘Mijn rol als voorzitter was vooral om met de synodale raad processen in gang te zetten en wel zonder dat de return ervan misschien direct meetbaar is. Zoals bij voorbeeld, in 2005, het aanzwengelen van het missionair werk. Eén van onze troeven is onze gedecentraliseerde structuur maar dat is meteen ook e n van onze zwakke punten.’ Ook de interne

organisatie van de VPKB werd bijgestuurd door het vicariaat te vervangen door het proponent-schap. Aankomende predikanten lopen nu eerst stage in 2 gemeenten en wie als buitenlander hier een carrière begint krijgt begeleiding. 'De evaluatie van predikanten hebben we jammer genoeg niet kunnen realiseren omdat sommige collega's te veel de negatieve verslagen vreesden. Maar we bedoelden die evaluaties als functioneringsgesprekken zodat onze mensen hun tekortkomingen met bijscholingen kunnen opvangen. Dat is toch positief?'

De KEK is een kind van de Koude Oorlog, in 1959 vond de eerste ontmoeting van kerken uit Oost en West plaats op een boot buiten de territoriale wateren in de Baltische Zee met de bedoeling om de rol van een neutrale bruggenbouwer te kunnen spelen. Na de val van het communisme kreeg de KEK meer lidkerken en groeide het van een contactplatform via dialoog uit tot een monitoring- en lobbyorganisatie die in de Europese Unie de ontwikkelingen van de sociale politiek volgt. 'De KEK is een belangrijke vertegenwoordiger van het middenveld omdat kerken overall, letterlijk op het hele continent, aanwezig zijn, alle generaties en alle sociale lagen vertegenwoordigen. Jacques Delors zei ooit dat Europa een ziel nodig heeft. Dat is nu in volle crisistijd meer dan ooit het geval voor de zwakste personen in Europa, die de gevolgen van de crisis het meest voelen. Zij zijn het die de zwaarste rekening betalen, bij voorbeeld bij een privatisering van de sociale zekerheid. Daarom is ons kantoor in Straatsburg erg belangrijk. In Genève werkt de commissie Kerk en Dialoog, die zich onder andere buigt over de ontwikkeling van het theologisch onderwijs. De Brusselse commissie Kerk en Migratie heeft dan weer de handen vol met alles wat te maken heeft met kinderarbeid, mensenhandel en de schemerzones van de migratie. In feite werkt de KEK als een soort regionale poot van de Wereldraad van Kerken, zonder daar effectief van af te hangen. De secretaris-generaal is niet alleen verantwoordelijk voor personeelsbeleid en financiën. Hij stuurt de hele organisatie aan, onderhoudt contacten met de kerken en hij zal ook mede-verantwoordelijk zijn voor de belangrijke algemene vergadering in 2013 in Boedapest. Daar moet de nieuwe structuur van de organisatie te voorschijn komen met duidelijkere beleidslijnen en kortere beslissingsprocessen.' Toch zijn het niet alleen organisatorische taken die hij in Genève opgelegd krijgt. Er is ook theologische reflectie nodig om de communicatie inhoudelijk sterk te maken en dat is voor Guy een winstpunt. 'Als synodevoorzitter bleef

mijn inhoudelijke bijdrage meestal beperkt tot het schrijven van columns. De meest intense momenten beleefde ik tijdens een retraite van de synodale raad vorig jaar in het Franse Raimés, toen we drie dagen lang met elkaar in gesprek en gebed waren. Dat waren intense momenten van echt kerk zijn. Want in onze kerk mogen we er niet op uit zijn om ons gelijk te halen. Het gaat immers om het evangelie! Laat daarom die broederband niet los, wees kerk, zorg niet eerst voor je eigen belang maar voor dat van de ander en stap over de kerkelijke stammentwisten heen.'

Mark GORIS.

6 mei Israëlzondag

6 mei 2012 is het Israël-zondag. De Werkgroep Jodendom-Christendom van de VPKB heeft weer een handreiking voor de predikanten en gemeenten klaargemaakt voor die zondag. Het materiaal, dat via *Synodaal Nieuws* verspreid werd, omvat een preek-schets, gebeden, een artikel met een overzicht van de diversiteit in de Joodse pers in ons land en iets over het Joods pluralisme.

Sinds Mozes op de Sinai

de joodse traditie in het heilige land

06 - Rabban Gamliël I, of de Oudste (ca.30-40)

Rabban Gamliël de Oudste wordt door- gaans beschouwd als de kleinzoon van Hillel, hoewel daar geen harde bewijzen voor bestaan. Officiële brieven komen zelden voor in de rabbinica, wij vertalen daarom het volgende:

Ziehier het geval van rabban Gamliël en Oudsten die bovenaan de trappen van de tempelberg stonden en Jochanan de schrijver bevond zich voor hen. Rabban Gamliël zei: Schrijf!

1. Aan onze broeders de inwoners van ... Galilea ... uw vrede zij overvloedig! [...]
 2. En aan onze broeders de inwoners van ... het Zuiderland [...]
 3. En aan onze broeders de inwoners van de diaspora van Babel ... van Medië ... van de diaspora's van Israël [...]. Daar het mij en mijn collega's behaagt, voegen wij aan dit jaar dertig dagen toe.
- (tSanhedrin 2,6 drie brieven in het Aramees)

Men moet allereerst de vraag stellen om welke rabban Gamliël het gaat, de eerste of de tweede (ca. 90). Dat het gebeuren vóór 70 plaatsvindt, daarvoor pleit de tempelberg. Er wordt echter niet gesproken over de hogepriester of de tempel zelf... Men zal het waarschijnlijk zo moeten verstaan dat rabban Gamliël I en Oudsten een speciale Farizeese groep vormden binnen het grote sanhedrin. Deze mensen zorgden er via brieven voor dat de tienden uit Galilea en uit Judea werden afgedragen. In de wereldwijde diaspora moest men weten hoe het stond met de joodse kalender en de viering der feesten. Rabban Gamliël I besloot samen met zijn collega's de Oudsten, een schrikkelmaand toe te voegen. Vanuit de tempel van Jeruzalem zag deze 'commissie van het sanhedrin' toe op het joodse leven.

Nog op het niveau van de halacha nam rabban

Gamliël de Oudste onder meer maatregelen ten voordele van de vrouw. Zo wordt overgeleverd dat hij toeliet dat een vrouw hertrouwde wanneer één enkele getuige - en dus niet de wettelijk vereiste twee! - verklaarde dat haar echtgenoot dood was (mJebamot 16,7). Hij deed dit toen in Tel Arza mannen gedood waren. Door de Romeinen, of door rovers, of door vrijheidsstrijders... het is niet bekend. De rabbi wist te reageren in noodsituaties en de wet aan te passen ter wille van de weduwen. Wordt er ergens in de rabbinica een duidelijk verband gelegd tussen rabban Gamliël I en de Pèsachmaaltijd? Dit is ongetwijfeld het geval in mPesachim 7,2. Rabbi Tsadoq (ca.70) vertelt er dat rabban Gamliël eens aan zijn slaaf Thabi de opdracht gaf om het paaslam op een rooster te branden. Er staat niet bij 'de Oudste' maar het leidt geen twijfel dat hij wordt bedoeld, aangezien de lammeren nog in de tempel geslacht konden worden.

Merkwaardig is de overlevering die vertelt dat rabban Gamliël I een targum (Aramese vertaling) van het boek Job liet in metselen in een muur op de tempelberg te Jeruzalem (tSjabbat 13,2 Lieberman). Dit gebeurde wellicht voordat de herbouw van de tempel van Herodes voltooid werd in het jaar 63. De rabbijnen hielden niet van geschreven targums, de Aramese vertaling moest mondeling blijven, maar zij wilden deze geschriften toch ook weer niet vernietigen, wel begraven (verbergen). Hierbij moet men weten dat in Qumran twee targums van Job gevonden werden (4Q157 en 11Q10).

Een zeer uitzonderlijk feit is ook dat deze rabbijn genoemd wordt in het Nieuwe Testament! De apostel Paulus zegt in zijn verdedigingsrede voor het volk in het jaar 58 (?) dat hij bij rabban Gamliël de Oudste (Gamaliël) in Jeruzalem gestudeerd heeft (Handelingen 22,3). Belangrijk is vooral Handelingen 5,34-39. Men ziet er rabban Gamliël I optreden in het sanhedrin aan het begin van de jaren 30. De hogepriester is daar duidelijk de leider, de voorzitter. De rabbijn is een gewoon lid, een Farizeeër, een wetsleraar maar wel met groot gezag bij het hele volk. Dit beeld stemt overeen met wat wij vernamen uit de rabbijnse bronnen wanneer men ze nauwkeurig leest.

Dr. Gerard F. WILLEMS

Koeien herkauwen. Christenen ook?

Op een poster in mijn werkkamer staren twee koeien mij aan. Beide dieren liggen in een frisgroene weide; ze genieten van hun maaltje gras en weideklaver. Sprekender
..... *Koeien herkauwen. Christenen ook?*

Tja, zoveel tijd als een koe neemt om haar kostje te herkauwen, zoveel tijd neem ik niet om het Woord van God in stilte en rust te overdenken. Door een hoge werkdruk begin ik de dag vaak zonder toewijding aan God vooraf. Ik denk wel eens, ik vraag een zegen aan het einde van de dag...

De Duitse verzetstheoloog Dietrich Bonhoeffer (1906-1945) dacht daar anders over. Als proef voerde hij op de predikantenopleiding een nieuwe dagorde in: eerst een half uur stille tijd voor meditatie. Zijn studenten kregen de opdracht om na te denken over een tekstgedeelte uit de Schrift. Geen preek maken. Niet op zoek gaan naar nieuwe gedachten, maar wachten op wat de tekst jou persoonlijk te zeggen heeft.

Deze dagelijkse overdenking noemt Bonhoeffer ‘biddend mediteren’ en begint met zwijgen. Zwijgen is het bewust luisteren naar het gelezen Woord zoals een woord van een mens dat ons zo lang bijblijft, in ons gemoed doorwerkt, ons onrustig maakt of juist verblijdt. Luister actief en laat God tot je hart spreken door de verzen die je gelezen hebt, aldus Bonhoeffer in zijn boek *Gemeinsames Leben* (1938).

Dat vereist concentratie, geduld en tijd. De *Bekennende Kirche* (BK) echter vond dat theologen vooral moesten leren preken en catechiseren. Maar Bonhoeffer hield vol. Preken lukt niet als we niet eerst bereid zijn naar de Ander te luisteren. ‘De eerste gedachte en het eerste woord van elke nieuwe dag behoren aan God toe. Wie zichzelf de dag schenkt en niet bereid is naar anderen te luisteren, zal al gauw niet meer naar God luisteren, maar meteen in actie willen komen.’

Hoe het afliep? Het ontbrak de studenten aan concentratie. Sommigen vielen zelfs in slaap. Maar geleidelijk raakten ze met de dagelijkse meditatieve momenten vertrouwd. En ik?

Als ik opzie van mijn schrijfwerk, staren twee koeien mij aan. Zij en het bijschrift inspireren me. *Koeien herkauwen. Christenen ook?* Laat ik de dag daar eens mee beginnen.

Dick LAMMERS, tektschrijver en aspirant theoloog, studierend aan de Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid te Brussel.

Nog even verder denken over de dialoog

Ds. Peter Janssen bracht vorige maand en ook hieronder een artikel, gebaseerd op een studie over de ervaringen van deelnemers aan de 'Rainbow Group te Jeruzalem'. Deze groep voor Joods-Christelijke dialoog bestaat sinds 1965. Het eerste artikel vertelde iets over wat er in een dialoog gebeurt. Het tweede gaat daar op door en biedt voorts suggesties voor de vorming van zulke dialooggroepen.

Hoewel het begrip *dialoog* een gevleugeld woord is geworden in onze democratische samenleving en op alle terreinen graag wordt gebruikt, is het toch niet zo gemakkelijk deze wijze van contact op een goed manier te hantieren, hoezeer mensen ook inzien dat ze nodig is. Dit geldt ook voor de interreligieuze dialoog. Daarom werd er in het eerste artikel juist over *de kracht van de dialoog* gesproken. Deze kunnen wij in het gesprek ontdekken en zal ons stimuleren door te gaan. Die kracht bestaat er eenvoudig in om vanuit je eigen geloofswereld open en actief te gaan naar die van de ander. In wezen komt die kracht voort uit je eigen ver-

trouwen in de Almachtige, Die wil dat mensen in vrede met elkaar samenleven, een overtuiging die alle godsdiensten met elkaar delen. Wij maken hierna een paar bedenkingen en onderscheidingen.

1) Mens en idee vallen niet samen

De mens is méér dan zijn idee of gedachte waarin hij gelooft. Daarom hebben wij eerbied voor iemand, zonder noodzakelijk van hetzelfde gedacht te zijn. Stel je komt een mens in Papoea-land tegen, en stel dat je toch een beetje kunt spreken met elkaar, dan zijn jullie werelden zéér verschillend, en toch kun je samen lachen, bang zijn, helpen, en is er een band tussen jullie. Mocht één van beiden later heel ziek worden, dan ben je verdrietig.

Echter, wanneer men idee en mens vereenzelvigd, wordt het gevaarlijk. Dan maken slechte ideeën slechte mensen, die ons of anderen bedreigen, hun waardigheid en *mensenrechten* komen in het gedrang en daarmee zijn wij bij de dagelijkse nieuwsberichten met woorden als antisemitisme, islamofobie, jihad, e.d., maar óók bij de absolute noodzaak de dialoog te zoeken.

2) Waardigheid

Omdat elk mens waardigheid heeft, hebben ook de verschillen tussen hen, ieder een eigen waardigheid. *Deze waardigheid is het kostbaarste dat een mens bezit en daarin is hij ook het kwetsbaarst.* Eerbied voor zijn geloof en verdraagzaamheid voor zijn engagement bepalen onze houding in het geloofsgesprek. Want hierin ligt de kans dat wij, ondanks ons gevecht over ideeën en overtuigingen (en het kan er belist stuiven!), elkaar toch als mensen waarde-

ren en van elkaar leren, enz. Dus: het uniekzijn, het onherleidbare van ieder mens is de kans van de dialoog.

3) Dominantie doodt dialoog

In de wereld van de godsdiensten is dominantie echter een ernstig vraagstuk. Hoewel dit vaak wordt afgeleid uit het Heerzijn van God, omschrijven de *stichters* der godsdiensten hun relatie met de Almachtige als een relatie van liefde, die vrij maakt. Hun *ervaring* met God is echter zo exclusief, dat andere ervaringen welhaast ondenkbaar voor hen zijn. Niettemin beliet het gebod, "Gij zult Uw naaste liefhebben, want hij is gelijk U" (vertaling M.Buber), mogelijke intolerantie, precies omdat het in dit gebod om mensen en niet om overtuigingen gaat. Wij kunnen dus nooit tussen God en de naaste gaan staan. Het gebod zuivert het gesprek, maar laat ruimte om van elkaar te leren.

4) Dialoog lijkt waarheid twijfelachtig te maken

Men ontdekt echter snel, dat er verschillende niveaus van waarheid zijn, godsdienstig, psychologisch, filosofisch; het zijn waarheden waarin men toestemt. Maar de mens kent ook *een waarheid*, die als het ware beslag op hem legt, zoals schoonheid of liefde. *Eigenlijk is het zo, dat niet wij de waarheid hebben, maar omgekeerd, dat de waarheid ons heeft.* Zo ontdekte, mag men wel zeggen, Emmanuel Levinas dat het tot het wezen van de mens behoort zich verantwoordelijk te weten, zelfs indien er niet om gevraagd wordt. Deze soort waarheid is persoonlijk van aard, het is de waarheid van de ziel, zou je misschien kunnen zeggen, en daar is integriteit en betrouwbaarheid fundamenteel. In de dialoog komen al die vormen van waarheden aan de orde, maar het is vooral de waarheid van de ziel, die mensen over geloofsverschillen heen, met elkaar kan verbinden.

ds. Peter JANSSEN
Emeritus-predikant
Lid van de werkgroep Jodendom-Christendom

Een paar adviezen voor hen die een dialooggroep willen starten

Probeer sámen duidelijk te omschrijven waarom je wilt starten en wat je wilt bereiken.

Schrijf op dat je elkaar niet wilt bekeren.

Nodig niet meer dan 15 tot 20 deelnemers uit, zowel mannen als vrouwen, die ongeveer een gelijke scholing hebben.

Indien religieuze professionals uitgenodigd worden, moeten zij van beide kanten komen.

De relatie met de eigen gemeenschap moet onderhouden worden, maar niet domineren.

Stel samen een leiding aan, die een programma opstelt, dat begint met kennismaking en vertrouwenwekkende onderwerpen, niet met controversiële.

Laat de leden zelf zoveel mogelijk deze onderwerpen inleiden en leg dan het accent op het gesprek erover.

Zorg ervoor dat alle beslissingen gezamenlijk genomen worden.

Concert-spektakel

Uit de tijd van Tjil Uilenspiegel

*Lamme Goedzak stelt de 16de eeuw voor
met een spannend verhaal vol emoties!*

CHORALE ROYALE PROTESTANTE DE BRUXELLES

Dirigent: DANIEL BURDET

Renaissanceliederen:

Bennet, Costeley, Dowland, Feste, Goudimel, Janequin, Lassus,
Luther, Mauduit, Monteverdi, Morlay, Palestrina, Van Berchem

Met comedians

CHRISTIAN BOUCART, LUCIENNE HENRARD, PASCALE HOYOIS

Uittreksels uit de geschriften van Erasmus en uit de historische roman

La Chêne à jacinthes van Pascale Hoyoïs

Zaterdag 12 mei om 20:00 - Zondag 13 mei om 15:30

Koninklijke Kapel - Protestantse Kerk - Museumplein, 2 - 1000 Brussel

Prijs: 15 € in voorverkoop tot 27 april of 20 € - Gratis parking

Reservaties op www.parlerdetre.be of via het telefoonnummer 0478.53.62.59

Tweetalige diensten te Spa

De Eglise Protestante
Unie (Verenigde Pro-
testantse Kerk) te
Spa houdt in juli en
augustus elke zondag
tweetalige kerkdien-
sten: Nederlands en
Frans om 9:30

Plaats: rue Brixhe 24, Spa

Meer info:

<http://users.skynet.be/foi/protestaspa>

Protestantse Omroep vzw

Brognestraat 44
1070 Brussel

Radio 1 om 20:03

Woensdag 16 mei

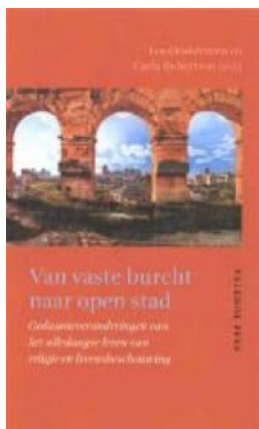
Mens voor de mensen zijn:
Aandacht voor het goede

Televisie op één om 10:00

Zondag, 27 mei

Pinksterviering in eurovisie
verzorgd door RTBF

Van vaste burcht naar open stad

L. Oosterveen, C. Robertson

Van vaste burcht naar open stad. Gedaanteveranderingen van het alledaagse leven en van religie en levensbeschouwing

Valkhofpers

Nijmegen, 2003.

De oecumenische beweging is dood. De kerken trekken zich terug op het eigen erf en proberen daar te overleven. Buiten dat erf doen nieuwe religieuze bewegingen hun intrede en kleuren andere religies, met name de islam, de grote steden. Hiermee dienen nieuwe verschijnselen zich aan zoals multiculturaliteit en multireligiositeit. Religie en levensbeschouwing zijn onderdeel van het veelvormige zin zoeken en zin geven, individueel en collectief.

Zo begint het boekje van de Nijmeegse Raad van Kerken. Dat getuigt van lef. De Raad organiseerde een onderzoek met medewerking van de (katholieke) Universiteit van Nijmegen, waarbij ze een levensbeschouwelijke kaart van de stad lieten maken. Vervolgens zetten ze een congres op het getouw niet over *de kerken en hoe verder* of zo iets, ook niet met over *de georganiseerde religies of levensbeschouwingen*, maar over de wereld waarin het leven van de mens van vandaag zich afspeelt. Ze dachten *out of the box* (ook al heette dat toen nog niet zo, we zijn 2001). Ze vroegen zich af hoe de geïndividualiseerde mens van vandaag zijn bestaan structuur en zin geeft.

Drie thema's werden geselecteerd: wonen, werken en vrije tijd. Alle drie essentiële levensterreinen die de laatste 40 jaar enorm veranderd zijn. De zes sprekers (auteurs) benaderen twee aan twee deze thema's. Eerst is er een algemene historische (sociale of sociologische) hoe het leven op die terreinen veranderd is, waarna nummer twee probeert de ethische of godsdienstige gevolgen van die veranderingen te peilen. De ene keer lukt dat al beter dan de andere, maar zeker de stukken over de veranderende beleving van arbeid (*Jacques van Hoof*) en de ontwikkelingen in de architectuur (*Jos van Elsdonk*) zijn leerrijk. Lucide zijn met name de vergelijkingen die de laatste trekt tussen de ontwikkelingen in

de woningbouw en kerkbouw: waar de eerste steeds *menselijker* en *bewoonbaarder* wordt, gaat de laatste teloor in nietszeggendheid. Zeer vindingrijk is het slotartikel van *Anton van Harskamp*. Hij ziet de nieuwe gelovige enerzijds bezig als een *relaxte zoeker*, die zijn of haar religiositeit bijeenprokkelt, zich weinig aantrekkend van de aloude instituten. Anderzijds zie je de nieuwe gelovigen soms ook onder grote druk staan (*gestresste zoeker*) omdat met het wegvallen van die structuren het toch wel erg moeilijk is om staande te blijven en houvast te vinden. Hij ontwaart een moderne *dwang* om *jezelf* te zijn (of te worden). Iets wat heel aanlokkend klinkt (zeker vanuit het verleden), maar benauwend als dat zelf zo moeilijk te pakken blijkt te zijn. Door de zoekende mens, relaxt en gestrest, te koppelen aan bepaalde persoonstypen, is plots zowel de *fundamentalist* als de *esoterische mysticus* een zeer normale verschijningsvorm van de moderne zoekende gelovige.

Aan de kerken is het, volgens de auteurs, om de mensen te helpen met hun leven in deze tijd in deze wereld. Of om het te zeggen onder verwijzing naar de oorspronkelijke betekenis van het woord *oikoumene* (= bewoonde wereld): de wereld een beetje bewoonbaarder maken. Om daaraan een bijdrage te kunnen leveren, moeten de kerken natuurlijk wel allereerst inzien dat zij niet buiten die wereld leven en dat zij met heel hun doen en laten onderworpen zijn aan de sociale en culturele processen die zich daarin voltrekken: *Van vaste burcht naar open stad*.

Dick WURSTEN

De leden van de synodale raad nemen afscheid van hun voorzitter Guy LIAGRE tijdens de dankdienst op 24/4/2012 in de Protestantse Kerk Brussel.

Colofon

Verantwoordelijke uitgever

Dr. Guy Liagre

Redactieteam

Bea Baetens
ds. Edwin Delen
ds. Ernst Veen
dr. Dick Wursten

Redactieadres:

Brognezstraat 44 - 1070 Brussel
tel.: +32-(0)2-511 44 71
fax.: +32-(0)2-510 61 74
E-mail: kerkmozaiek@vpkb.be

Website :

<http://www.vpkb.be>

Prijzen Kerkmozaïek

- Individueel abonnement: 15,00 euro
- Groepsabonnement: 12,50 euro (vanaf minimum 5 exemplaren naar éénzelfde adres)
- Steunabonnement: 20,00 euro

Vorige nummers Kerkmozaïek

<http://www.hipgo.be/kerkmozaiek/>

Storten

kan op rekeningnummer 068-0715800-64 van de Verenigde Protestantse Kerk in België, Brogniezstraat 44 - 1070 Brussel.
IBAN BE29 0680 7158 0064
BIC GKCCBEBB

De redactie behoudt zich het recht voor om bepaalde artikelen niet te publiceren, indien nodig in te korten en/of redactioneel te bewerken. Zij is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de artikelen en slechts ten dele voor de stijl. Organisaties en tijdschriften, niet behorend tot de VPKB, die artikelen uit het maandblad Kerkmozaïek geheel of gedeeltelijk wensen over te nemen of te bewerken, dienen dit schriftelijk aan te vragen op het redactieadres.

**Sluitingsdatum volgende Kerkmozaïek :
15 mei 2012.**